

Στέφανος Κισιώτης
ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ
— ΣΤΗ —
ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εκδόσεις Ουρανός

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οδοιπορικό στη Μεγάλη Εβδομάδα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Στέφανος Κισιώτης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρήστος Καρράς
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θεωδωρής Πιτσιρίκος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Πέππας ΑΒΕΕ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ροδόπουλος Π.

© Στέφανος Κισιώτης, 2014
© Εικόνας εξωφύλλου: srxChrome/www.istockphoto.com
© Εκδόσεις Ουρανός, Αθήνα 2014

Οι Εκδόσεις Ουρανός είναι κατοχυρωμένη επωνυμία
των Εκδόσεων ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Πρώτη έκδοση: Ι. Μητρόπολη Βεροίας-Ναούσης και Καμπανίας, 1984
Δεύτερη έκδοση επαυξημένη και βελτιωμένη:
Εκδόσεις Ουρανός, Μάρτιος 2014

ISBN 978-960-559-004-8

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΥΡΑΝΟΣ
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.ouranosbooks.gr
e-mail: info@ouranosbooks.gr

OURANOS BOOKS
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.ouranosbooks.gr
e-mail: info@ouranosbooks.gr

Στέφανος Κισιώτης
ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ
– ΣΤΗ –
ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εκδόσεις Ουρανός

*Στη συνοδοιπόρο της ζωής μου,
ευχαριστία ελάχιστη*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΟΙΜΙΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟ- ΛΙΤΗ ΕΔΕΣΣΗΣ, ΠΕΛΛΗΣ & ΑΛΜΩΠΙΑΣ ΙΩΗΛ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	14
ΚΥΡΙΑΚΗ ΒΑΪΩΝ ΕΣΠΕΡΑΣ.....	19
ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΣΠΕΡΑΣ	41
ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.....	55
ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.....	79
ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.....	80
ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ.....	99
ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΙ	100
ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ	102
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.....	135
Πρώτη Ώρα	135
Τρίτη Ώρα	137
Έκτη Ώρα	139
Ένατη Ώρα	141
Εσπερινός.....	143
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.....	151
ΜΕΓΑ ΣΑΒΒΑΤΟ	187
ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΟΡΘΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ	203

ΕΥΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΟΙΜΙΟ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ
ΕΔΕΣΣΗΣ, ΠΕΛΛΗΣ & ΑΛΜΩΠΙΑΣ
ΙΩΗΛ

Ἐν Ἐδέσση τῆ 6η Φεβρουαρίου 2014

Ἡ ἱερότερη Ἑβδομάδα ὅλου τοῦ ἔτους μέσα στὴν Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα. Ὅπως θαυμάσια παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὀνομάζεται μεγάλη, ὄχι ἐπειδὴ ἔχει περισσότερες ἡμέρες, ἀλλὰ ἐπειδὴ μεγάλα καὶ ἀνείπωτα συνέβηκαν μέσα σὲ αὐτήν. Τὴν ἑβδομάδα αὐτήν ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς μὲ τὴν σταυρική Του θυσία μᾶς χάρισε τὴν εἰρήνην μὲ τὸν οὐρανό, μᾶς συμφιλίωσε μὲ τὸν Πατέρα Του, κατάργησε τὸν θάνατο, κατέλυσε τὴν τυραννία τοῦ διαβόλου καὶ ἔκανε τὸν οὐρανὸ διαβατὸ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Γι' αὐτὸ ἡ ἑβδομάδα αὐτὴ πρωὶ καὶ βράδυ καθημερινὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ πολὺωρες ἀκολουθίες, ἐνῶ οἱ ὕμνοι τῶν ἀκολουθιῶν εἶναι οἱ καλύτεροι, μελωδικότεροι, θεολογικότεροι καὶ κατανυκτικότεροι ὅλου τοῦ ἔτους. Τὴν ἑβδομάδα αὐτὴ πάμπολλοι πιστοὶ κατακλύζουν τοὺς ναοὺς, μετέχουν στὰ ἄχραντα μυστήρια καὶ ἀναγεννοῦνται πνευματικά.

Συναισθανόμενος τὴν σπουδαιότητα τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδος ὁ συγγραφέας τοῦ παρόντος βιβλίου καὶ φίλος μου

ἀπὸ τὰ φοιτητικὰ χρόνια, ὁ κ. Στέφανος Κισιώτης, ὁ θεολόγος, εἰσήλθε στὸν κόπο τῆς συγγραφῆς, προκειμένου νὰ βοηθήσει τοὺς πιστοὺς ποὺ μὲ πολλὴ εὐλάβεια συμμετέχουν στὶς ἀκολουθίες τὶς ἅγιες αὐτὲς ἡμέρες, νὰ κατανοήσουν τὸ περιεχόμενο καὶ τὴν σημασία τῆς κάθε ἡμέρας, καθὼς καὶ τὰ ὑπέροχα νοήματα τῶν ὕμνων ποὺ ψάλλονται. Συγκεκριμένα, ἀναπτύσσει διεξοδικὰ τί ἐορτάζεται καὶ τί μνημονεύουμε τὴν κάθε συγκεκριμένη ἡμέρα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος σχολιάζοντας καὶ ἀναλύοντας τοὺς ὕμνους, ποὺ ψάλλονται σ' αὐτήν. Ἐπίσης, κάνει καὶ κάποιες ἐπιλεγμένες μεταφράσεις ὕμνων ἀπὸ κάθε ἡμέρα. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι θαυμάσιο καὶ ἡ πνευματικὴ ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ βιβλίου πολὺ μεγάλη. Συντελεῖ στὴν ἔλλογη καὶ κατ' ἐπίγνωση λατρεία τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἔρχεται ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ ἁγιασμὸς στὸν πιστὸ λάτρη τοῦ Κυρίου.

Γι' αὐτὸ συγχαίρω τὸν πολυαγαπημένο μου φίλο καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφό, κ. Στέφανο Κισιώτη, καὶ εὐχομαι νὰ ἀπολάβει πολὺ οὐράνιο μισθὸν παρά Κυρίου γιὰ τὸν κόπο καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῆ διακονία γιὰ χάρη τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶθε ὁ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς Κύριός μας Ἰησοῦς νὰ εὐλογεῖ καὶ χαριτώνει πάντοτε τόσο τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐκλεκτῆς οἰκογενείας του.

† Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωήλ

Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωήλ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βράδυ της Κυριακής των Βαΐων, αλλά και κάθε βράδυ όλες τις ημέρες της Μ. Εβδομάδος, ψάλλεται η ακολουθία του Όρθρου της επόμενης ημέρας, ενώ κάθε πρωί τελείται ο Εσπερινός μαζί με τη Λειτουργία των Προηγιασμένων. Η Εκκλησία, αποβλέποντας στο συμφέρον των πιστών, οικονόμησε έτσι την τάξη των ακολουθιών, ώστε οι πιστοί, που εργάζονται την ημέρα, να μη χάνουν το θαύμασιο και μοναδικό περιεχόμενο των ακολουθιών του Όρθρου, πράγμα που γίνεται ανετότερα το βράδυ παρά την κούραση από την καθημερινή εργασία.

Θαυμάσια είναι αυτή η προσαρμοστικότητα της Εκκλησίας, που ανατρέπει την κανονική τάξη των πραγμάτων, για να εξυπηρετήσει τη βίωση του μυστηρίου του Πάθους και της Ανάστασης από τους πιστούς.

Η μεγαλοσύνη της Μ. Εβδομάδος δεν μετριέται με τη μεγαλύτερη διάρκειά της σε ημέρες και ώρες, αλλά με τα γεγονότα, που ακολουθούν. Ο χρόνος σμικρύνεται και ταυτόχρονα ευρύνεται, για να συμπεριλάβει και να φανερώσει τις πιο συγκλονιστικές στιγμές της ανθρωπότητας σ' όλη της την ύπαρξη.

Βήμα προς βήμα πλησιάζουμε, ακολουθούμε και ανακα-

λύπτουμε το Πάθος του Κυρίου και τον πάσχοντα και αγαπώντας τον Θεό. Τα γεγονότα για την Εκκλησία μας είναι παρόντα, δρώμενα μπροστά στα μάτια μας, και εμείς καλούμαστε όχι να θυμηθούμε ή να νιώσουμε συναισθήματα, αλλά να συμπορευθούμε και να συσταυρωθούμε μαζί με τον ίδιο το Θεάνθρωπο Κύριο. Δεν μας ενδιαφέρουν επιδερμικές καταστάσεις, στιγμιαίες συγκινήσεις, κροκοδείλια δάκρυα, αλλά γνήσιο βίωμα με διάρκεια για μια ολόκληρη ζωή. Γι' αυτό και οι Πατέρες όρισαν το Πάθος του Κυρίου να βιώνεται σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου κάθε Τετάρτη και Παρασκευή μαζί με νηστεία, αλλά και κάθε ημέρα με τις ακολουθίες της σ' και θ' ώρας. Διάρκεια λοιπόν και γνησιότητα ζητάει από μας η Εκκλησία, ώστε να φτάσουμε να μισήσουμε την αμαρτία και να αγωνιστούμε με συνέπεια εναντίον της, και ακόμη να αποκτήσουμε κατανύξη, ταπείνωση και όλες τις άγιες αρετές, που αναβλύζουν από το «έκούσιον Πάθος» του Σωτήρα Χριστού, αφού νεκρωθούμε κατά την αμαρτία, το φρόνημα του κόσμου και τις βιοτικές μέριμνες.

Η πίστη στο Χριστό είναι μια πολύ σοβαρή υπόθεση και, όποιος την αποδέχεται, πρέπει να σταθμίζει τη δαπάνη, γιατί κοστίζει, γιατί, αντί γι' ανάπαυση, άνεση και δόξα, προσφέρει Σταυρό – Σταύρωμα και Πάθος. Όσοι πάλι την απορρίψουν πρέπει να το σκεφτούν πολύ καλά και ν' αξιολογήσουν τα πράγματα με τη βαρύτητα της χειρονομίας, που είναι απόλυτα καθοριστική για τον κόσμο, όπου ζούμε, για τη ζωή μας και για την αιωνιότητα. Δεν μπορείς χωρίς συνέπειες να στρέψεις τα νώτα στο Χριστό και να του πεις: «δεν σε ξέρω ούτε θέλω να μάθω κάτι για σένα». Δεν μπορείς να διαγράψεις με μια μονοκονδυλιά τη Σάρκωση του Λόγου, το

Πάθος, την Ανάσταση και την Ανάληψη του Χριστού, επειδή έτσι σου αρέσει ή γιατί δεν ανέχεσαι την παρουσία του στη ζωή σου. Είναι το ίδιο και χειρότερο με εκείνο, που κάνει ο άνθρωπος, ο οποίος αιμορραγεί και κόβει το σωλήνα της μετάγγισης. Αποτέλεσμα ο θάνατος. Ο λόγος όμως του Θεού μας βεβαιώνει πως, *«όσοι έλαβαν αυτόν, τους έδωσε την εξουσία να γίνουν παιδιά του Θεού»* (Ιω. 1, 12). Η υιοθεσία αυτή προϋποθέτει μια πράξη γνησιότητας-πιστότητας. Η εκούσια αποδοχή του Σταυρού είναι η έκφραση, η προσυπογραφή.

Στους αιώνες, που πέρασαν, η Ορθόδοξη Εκκλησία μας άφησε παρακαταθήκη μια ζώσα παράδοση, που βγήκε από το αίμα των μαρτύρων, από τα δάκρυα των ασκητών, από τη μοναξιά των αναχωρητών, από τη νηστεία των εγκρατετών και από τη ζωή *«τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων πατέρων»*. Ὅ,τι υπάρχει σήμερα σε μας σαν μουσική, σαν ύμνος, σαν ανάγνωσμα, σαν λιτανεία, σαν προσευχή, σαν ευλογία, σαν αναπαράσταση, σαν φως, σαν εικόνα, σαν λιβάνι..., είναι καρπός Πνεύματος.

Η Μ. Εβδομάδα είναι το κορύφωμα του βιώματος της Εκκλησίας. Και, όπου η Εκκλησία βιώνει, τότε μόνο θεολογεί. Και, όπου θεολογεί, εκεί αποκαλύπτεται το Πνεύμα. Και, όπου *«τὸ Πνεῦμα Κυρίου»*, εκεί ζωή, και μάλιστα θεία. Αυτή λοιπόν τη θεία ζωή αποκαλύπτει και φανερώνει σ' όλο της το μεγαλείο η Μ. Εβδομάδα και μας καλεί να την αγαπήσουμε, για να τη ζήσουμε, για να ελευθερωθούμε, για να γίνουμε μιμητές του Χριστού *«κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα»*.

Ο πιστός, που πλησιάζει τα γεγονότα και το περιεχόμενο της Μ. Εβδομάδος, αισθάνεται την απλότητα και τη φυσικό-

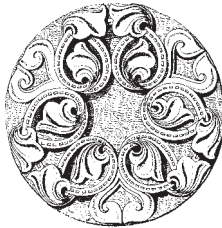
τητα των γεγονότων, που εκτυλίσσονται μπροστά του, χωρίς φτιασιδώματα και συναισθηματικά ξεπετάγματα. Η κατάνυξη και η ταπείνωση τον κυριεύουν. Βρίσκεται στα φυσικά του πλαίσια. Αισθάνεται γυμνός, «*ένώπιος ένωπίω*». Και είτε ο εξωτερικός διάκοσμος είναι περίτεχνος και οι ψάλτες καλλικέλαδοι, είτε ο στολισμός είναι απέρिटτος και οι ψάλτες «*ιδιώτες*», ο πιστός ζει το ίδιο γεγονός. Τα γεγονότα μιλούν, οικοδομούν, βιώνονται.

Σ' αυτό το μικρό οδοιπορικό γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί το περιεχόμενο της Μ. Εβδομάδος έτσι, ώστε να γίνει προσιτό στον αναγνώστη. Φυσικά η προσωπική συμμετοχή κάθε πιστού στις ακολουθίες των ημερών είναι η καλύτερη προσέγγιση για την κατανόηση και τη βίωση των γεγονότων.

Στο πόνημα αυτό υπάρχουν όροι, που χρησιμοποιούνται αυτούσιοι, όπως μέσα στη λατρευτική μας παράδοση. Τέτοιες λέξεις είναι *μηνολόγιο*, *οίκος*, *ωδή*, *απόστιχα* κ.ά., και αυτό γίνεται, για να μην αλλοιωθεί το τυπικό μέρος των ακολουθιών. Ακόμη καταχωρίζονται υμνολογικά κείμενα μοναδικά και αμίμητα. Και όσα είναι δυσνόητα, συνοδεύονται από μετάφραση, ενώ όσων η κατανόηση είναι ευχερής, αυτά αφήνονται αμετάφραστα. Γιατί πρέπει να έχουμε το θάρρος και την ελευθερία, που η ίδια η εκκλησιαστική παράδοση μας άφησε κληρονομιά, χωρίς να καταργούμε την ουσία, να ξεπερνάμε τον τύπο και να φτάνουμε στην αλήθεια, που είναι ελευθερωτική. Άλλωστε ο λόγος του Θεού δίδαξε ότι το «*γράμμα αποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ*» (*Β' Κορ. 3, 6*). Αυτήν τη θεία ζωοποίηση προσφέρει ο πάσχων Θεός στο πρόσωπο της ένσαρκης

αγάπης, με όλη τη λυτρωτική του παρουσία, και ιδιαίτερα με το Πάθος και την Ανάστασή του.

Με αυτές τις σκέψεις ευχαριστώ τις εκδόσεις «Ψυχογιός», που έκριναν το ταπεινό αυτό πόνημά μου άξιο να δει το φως της δημοσιότητας προς οικοδομή των ευσεβών χριστιανών.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΒΑΪΩΝ ΕΣΠΕΡΑΣ

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνευμά
μου πρὸς σὲ ὁ Θεός,
διότι φῶς τὰ προστάγματά σου
ἐπὶ τῆς γῆς.

(στ. α')

Δικαιοσύνην μάθετε,
οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.

(στ. β')

Ζῆλος λήψεται λαὸν
ἀπαίδεντον,
καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους
ἔδεται.

(στ. γ')

Πρόσθετε αὐτοῖς κακά, Κύριε,
πρόσθετε αὐτοῖς κακά, τοῖς
ἐνδόξοις τῆς γῆς.

(στ. δ')

Ἀπ' τα βαθιά χαράματα το
πνεύμα μου σ' αναζητά, Θεέ
μου,
γιατί ο νόμος σου φως για τη
γη μας είναι.

Τη δικαιοσύνη μάθετε,
οι κάτοικοι της γης.

Θα ταραχτούν μέσ' στην καρδιά
όσοι το Νόμο σου αγνοούν,
και φωτιά κατατρώει τώρα
τους εχθρούς.

Πρόσθεσε, Κύριε, βάσανα πολλά
στους ισχυρούς της γης για την
ασέβειά τους.

Βράδυ της Κυριακής των Βαΐων. Με την έμμελη απαγγελία αυτών των στίχων έχει ήδη αρχίσει η κατανυκτική ακολουθία του Νυμφίου. Έχουν προηγηθεί τα αναγνώσματα, ο εξάψαλμος και η ειρηνική δέηση του ιερέα. Αργόσυρτα οι ψάλτες απαγγέλλουν τους στίχους και ψάλ-

λουν το «άλληλουϊα», εναλλάξ, αντιφωνικά, ενώ το μόνο φως, που υπάρχει μέσα στο ναό, είναι αυτό, που ρίχνουν τα κεριά των πιστών και τα καντήλια μπροστά στις εικόνες. Έτσι όλα ετοιμάζονται και με το συμβολικό άναμμα των κεριών, που απεικονίζουν, ιδιαίτερα τώρα, τις αναμμένες λαμπάδες των πέντε φρόνιμων παρθένων της παραβολής, και μας προετοιμάζουν, ώστε να υποδεχτούμε το Νυμφίο της Εκκλησίας. Και η πομπή σεμνή, ταπεινή και πένθιμη οδηγεί το Νυμφίο. Καταστάσεις, που δεν συμβιβάζονται. Ο Νυμφίος, η χαρά, το πανηγύρι του γάμου και η ταπεινή πένθιμη πομπή.

*Ίδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται
ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός·
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος,
ὄν εὐρήσει γρηγοροῦντα·
ἀνάξιος δὲ πάλιν
ὄν εὐρήσει ραθυμοῦντα.
Βλέπε οὖν, ψυχὴ μου,
μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς,
καὶ τῆς βασιλείας ἔξω
κλεισθῆς·
ἀλλὰ ἀνάνησον κρᾶζουσα·
Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος εἶ ὁ Θεὸς
ἡμῶν,
προστασίαις
τῶν ἀσωμάτων ἐλέησον ἡμᾶς.*

*Να, ο Νυμφίος έρχεται
καταμεσίς της νύχτας·
και είναι ο δούλος ευτυχής
που θ' αγρυπνά γι' αυτόνε·
και πάλι ανάξιος αυτός
που ράθυμος θε νάναι.
Ψυχή μου, κοίταζε λοιπόν,
μη σε πλακώσ' ο ύπνος,
στο θάνατο μήπως παραδοθείς·
κι έξω απ' τη βασιλεία μείνεις·
αλλά ζύπνησε κρᾶζοντας:
Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος εἶσαι, Θεέ
μας,
ελέησέ μας
με των αγγέλων σου τη σκέπη.*

Το τροπάριο αυτό η Εκκλησία μας το επαναλαμβάνει στην ακολουθία και της Μ. Δευτέρας και της Μ. Τρίτης,

παρουσιάζοντας το Νυμφίο Χριστό στολισμένο με όλη τη λαμπρότητα και το μεγαλείο για το μοναδικό σκοπό, που έρχεται να πραγματοποιήσει στον κόσμο. Αυτές οι ημέρες της σύλληψής του, του Σταυρού, της Ταφής και της Ανάστασης, είναι ημέρες, που θεληματικά και χαρμόσυνα αποδέχεται ο Νυμφίος της Εκκλησίας. Αυτός ο Χριστός προσφέρεται και τρέχει για το μαρτύριο, «εἰς τὸ σφαγιασθῆναι», σαν να πρόκειται για τους γάμους του. Καλεσμένοι του όμως είμαστε όλοι οι άνθρωποι, «ἵνα συμπορευθῶμεν αὐτῷ καὶ συσταρωθῶμεν». Σ' αυτό το πανηγύρι μια προϋπόθεση χρειάζεται, η εγρήγορση και η νήψη, που σε κάνουν να τραγουδάς το γαμήλιο τραγούδι, «Ἄγιος, Ἄγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν». Αυτή η ομολογία-τραγούδι φανερώνει την αποδοχή του Νυμφίου Χριστού, την αναγνώρισή του από μας.

Αντίθετα η ραθυμία συνδέεται με τον ύπνο, τον εφησυχασμό, το βόλεμα στη ζωή, την πνευματική αδράνεια και νάρκη, το θάνατο. Ο ερχομός του Νυμφίου Χριστού μέσα στη νύχτα είναι εικόνα πραγματική. Ο λαμπροφορεμένος Νυμφίος έρχεται μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, αυτής που σκοτίζει το νου, τη σκέψη, τη συνείδηση, αλλά και τον κόσμο μας.

Βλέπε οὖν, ψυχή μου.

Όλες οι αισθήσεις συγκεντρώνονται στην όραση, στην προσοχή. Ο Χριστός είναι η ζωή και έρχεται, για να καταργήσει «τὸν θάνατον θανάτω». Μόνον όποιος δεν βλέπει, δεν προσέχει, δεν έχει νου και κρίση, προτιμά τον ύπνο και το θάνατο.

Η εικόνα του Νυμφίου Χριστού παριστάνει τον Κύριο αγκαθοστεφανωμένο, με τον απλό λευκό του χιτώνα και με

το καλάμι, που του έδωσαν περιπαιχτικά στα χέρια οι στρατιώτες. Τι Νυμφίος στ' αλήθεια! Πού είναι ο πλούτος, η λαμπρότητα, η ομορφιά του; Το μυστήριο της θείας κένωσης συνεχίζεται περισσότερο αποκαλυπτικό τώρα. Η πραγματική αγάπη φαίνεται από το τι κρατάς για τον εαυτό σου και από το τι δίνεις σ' αυτόν που αγαπάς. Ο Νυμφίος της Εκκλησίας προσφέρει στη νύφη του ακόμη και τον εαυτό του. Δεν κρατάει τίποτε για τον εαυτό του. Αυτή είναι η τέλεια, η ολοκληρωμένη αγάπη, που δείχνει ο άνθρωπος, όταν «*την ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ*» (Ιω. 15, 13).

Ο ίδιος ο Χριστός συχνά παρομοίασε την έλευσή του με γάμο και τον εαυτό του με Νυμφίο, ενώ στο τέλος της Αποκάλυψης ο παράδεισος συμβολίζεται με πόλη στολισμένη σαν νύφη, μέσα στην οποία δεν μπαίνει κανένα κακό.

Η σημασία της παρομοίωσης αυτής είναι ότι στο πρόσωπο του Χριστού συντελείται ένας ιερός γάμος Θεού και ανθρωπότητας. Στο πρόσωπο του Χριστού ενώθηκαν ο Θεός και ο άνθρωπος. Γι' αυτό ο Χριστός είναι Θεάνθρωπος, γι' αυτό ονομάζεται Νυμφίος της Εκκλησίας. Αυτό φαίνεται και στο βιβλίο της Π. Διαθήκης Άσμα Ασμάτων, που από χριστιανούς αγίους ερμηνεύτηκε ως αλληγορία του έρωτα του Θεού για τον άνθρωπο.

Ο Θεός, κατά τους αγίους μας, είναι ερωτευμένος με τον άνθρωπο, γιατί μόνο ένας ερωτευμένος θα μπορούσε να κάνει τέτοια θυσία, δηλαδή να γίνει ταπεινός άνθρωπος, ενώ είναι ο παντοδύναμος Θεός, και να επιτρέψει να τον βασανίσουν μέχρι θανάτου, για να σώσει το δημιούργημά του. Η αγάπη του Θεού είναι «*έρως*», γιατί τον κινεί σε ένωση με τον άνθρωπο.

Όλα αυτά δεν σκανδαλίζουν τους χριστιανούς, γιατί δεν

περιέχουν τίποτε το κακό· κάνουν λόγο για την αγάπη του Θεού και για την ένωσή του με τους ανθρώπους, δηλαδή για την αγιότητα. Την ένωση αυτή με τον Τριαδικό Θεό καλείται να έχει ως γνώμονα και σκοπό της ζωής του κάθε χριστιανός διά του Χριστού.

Η κάθοδος του Θεού στον κόσμο είναι το μέγα μυστήριο, η κένωσή του. Αυτός ο θεϊκός έρωτας «*δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν*» φτάνει στα όριά του, στα άκρα. Ανεβαίνει στο Σταυρό και έπειτα κατεβαίνει στον Άδη. Δεν είναι ο πιο χαμηλός τόπος και τρόπος, για να πάει ο Θεός. Αυτή είναι η άκρα ταπείνωση του Θεού, ο Νυμφώνας του.

Ο Νυμφίος έρχεται συνεχώς μέσα στην ιστορία των ανθρώπων, στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον, και αυτή η αέναη κίνηση του Υιού του Θεού προς τον άνθρωπο αποτελεί το θείο έρωτα.

Ο Ιησούς Χριστός ως Νυμφίος μάς καλεί πάντα σε μια ουσιαστική κοινωνία μαζί του.

Ο σταυρωμένος Νυμφίος καλεί κάθε ψυχή να γίνει η νύφη του και να σταθεί πλάι του σε έναν αιώνιο γάμο.

Ο «*πάλιν καὶ πολλάκις*» ερχομός του Νυμφίου γίνεται «*ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός*». Η νύχτα μπορεί να έχει πολλές σημασίες. Μπορεί να σημαίνει την αγνωσία του Θεού, αλλά και την αμαρτία του ανθρώπου, που βιώνει την άρνησή του προς το Θεό, ως απουσία και σκότος.

Εδώ όμως το «*ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός*» σημαίνει την προσδοκία του Θεού. Ο έρωσ της ψυχής προς το Νυμφίο είναι μεσονυκτικός, γιατί το μέσον της νυκτός ανήκει κατεξοχήν στην αγαπώσα ψυχή. Το μεσονυκτικό είναι η πιο εσωτερική στιγμή της ψυχής, όταν στρέφεται και περιμένει με λα-

χτάρα τον ερχομό του Νυμφίου. Γι' αυτό και είναι «*μακάριος ό δοϋλος, όν εύρήσει γρηγοροϋντα*».

Πόσο διαφορετικό είναι το φρόνημα του κόσμου από τη σκέψη του Θεού. Ο κόσμος πιστεύει ότι αποκτά αξία μαζεύοντας για τον εαυτό του, ενώ ο Θεός αποκτά προσφέροντας τον εαυτό του...

Μετά τον ερχομό του Νυμφίου ανάμεσα στους πιστούς, ακολουθούν τα τροπάρια των καθισμάτων.

Η Μ. Δευτέρα είναι η πρώτη από τις ημέρες της Μ. Εβδομάδος, που θ' ακολουθήσουν. Γι' αυτό και αρχίζει η παρουσίαση των Παθών του Κυρίου. «*Τών παθών τοϋ Κυρίου τās άπαρχās ή παροϋσα ήμέρα λαμπροφορεϊ*» (γ' κάθισμα).

Το ρήμα «*λαμπροφορεϊ*» έχει καθαρά εορτάσιμο περιεχόμενο· σημαίνει: φοράει τη λαμπρή στολή. Και ενώ βαδίζουμε προς το Πάθος του Κυρίου, η Εκκλησία μάς καλεί να εορτάσουμε και εμείς μαζί με την ημέρα αυτή «*τās άπαρχās τών Παθών τοϋ Κυρίου*». Και είναι το τροπάριο αυτό όλο αντίθεση γεμάτο. Καλούνται οι φιλέορτοι να χαρούν το Σταυρό και το μαστίγιο του Κυρίου. Σ' όσους δεν ασχολούνται με τα θέματα της Εκκλησίας θα δημιουργηθούν απορίες και λογικά και συναισθηματικά προβλήματα. Θα πουν: «*Ο Χριστός πεθαίνει και μεις καλούμαστε να γιορτάσουμε; Κάποια παρεξήγηση θάγινε το λιγότερο...*».

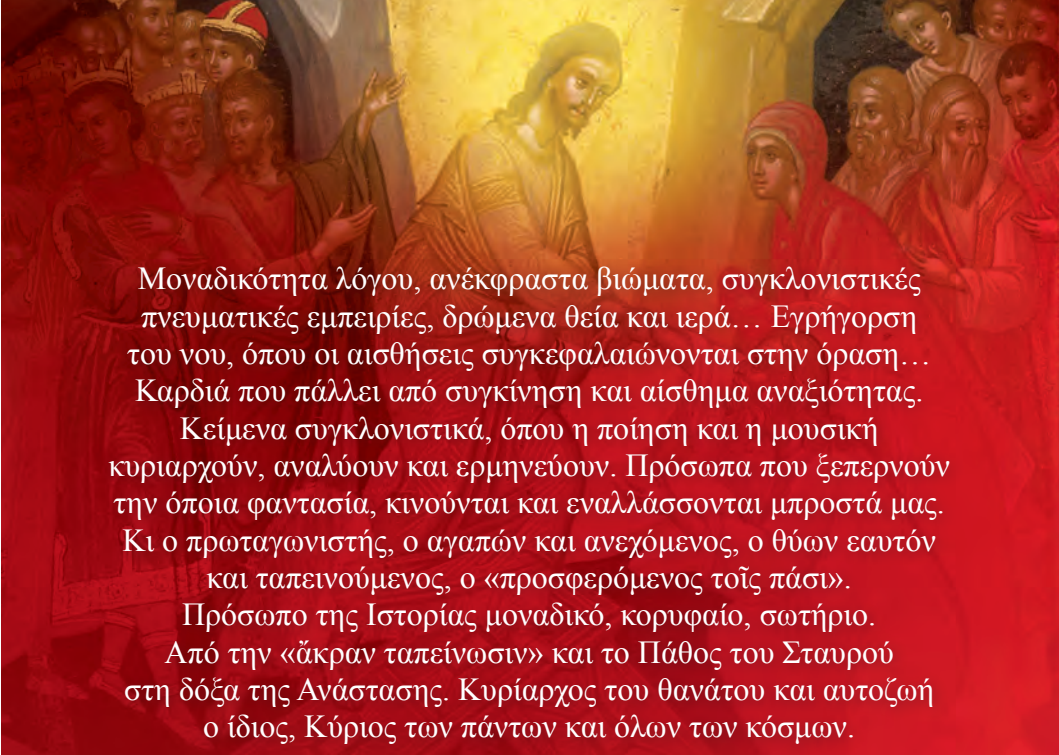
Και όμως η νοοτροπία της Εκκλησίας είναι άλλη, όπως άλλο είναι και το φρόνημά της. Αποδέχεται ένα χαροποϊό πένθος με λυτρωτικές διαστάσεις. Για μας η ζωή και η δράση του Κυρίου δεν σταματά στο θάνατο, αλλά φτάνει μέχρι την ένδοξη και λαμπροφόρα Ανάσταση και από εκεί μέχρι την Ανάληψη του. Το ίδιο θέμα με το χαρούμενο πένθος, την ελεγχό-

μενη λύπη, την προσδοκία και πίστη της Ανάστασης, υπάρχει ως θέμα και όλες τις επόμενες ημέρες. Το πένθος δεν ταιριάζει στο Νυμφίο της Εκκλησίας, αλλά σε μας, που, βλέποντας το Πάθος του, πρέπει να θρηνήσουμε για τις αμαρτίες μας.

Ας επανέλθουμε όμως στα καθίσματα της ημέρας. Στο τρίτο κάθισμα διαβάζουμε:

*Τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου
τὰς ἀπαρχάς,
ἢ παροῦσα ἡμέρα
λαμπροφορεῖ.
Δεῦτε οὖν, φιλέορτοι,
ὑπαντήσωμεν ἄσματος·
ὁ γὰρ Κτίστης ἔρχεται
σταυρὸν καταδέξασθαι,
ἔτασμούς καὶ μάστιγας,
Πιλάτῳ κρινόμενος·
ὄθεν καὶ ἐκ δούλου,
ραπισθεῖς ἐπὶ κόρρης
τὰ πάντα προσίεται,
ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.
Διὰ τοῦτο βοήσωμεν·
Φιλάνθρωπε Χριστέ ὁ Θεός,
τῶν πταισμάτων δώρησαι
τὴν ἄφεσιν,
τοῖς προσκυνοῦσιν ἐν πίστει,
τὰ ἄχραντα Πάθη σου.*

*Σαν τη λαμπρότερη στολή της
η μέρα αυτή
φόρεσε την αρχή των Παθῶν
του Κυρίου.
Εμπρός λοιπόν, φιλέορτοι,
ας την προϋπαντήσουμε
τραγουδώντας.
Γιατί ο Κτίστης έρχεται,
για να δεχτεί το σταύρωμα,
τις ανακρίσεις, το μαστίγιο,
κρινόμενος απ' τον Πιλάτο,
γι' αυτό κι από το δούλο
αφού ραπίζεται στο πρόσωπο,
τα πάντα υπομένει,
τον άνθρωπο θέλοντας να
σώσει.
Γι' αυτό ας φωνάζουμε:
φιλάνθρωπε Χριστέ μας, που
είσαι ο Θεός,
στα πταισμάτά μας δώρισε
την άφεση,
σ' όσους με πίστη προσκυνούν
το άχραντό σου Πάθος.*

Μοναδικότητα λόγου, ανέκφραστα βιώματα, συγκλονιστικές πνευματικές εμπειρίες, δρώμενα θεία και ιερά... Εγρήγορση του νου, όπου οι αισθήσεις συγκεφαλαιώνονται στην όραση... Καρδιά που πάλλει από συγκίνηση και αίσθημα αναξιοτήτας.

Κείμενα συγκλονιστικά, όπου η ποίηση και η μουσική κυριαρχούν, αναλύουν και ερμηνεύουν. Πρόσωπα που ξεπερνούν την όποια φαντασία, κινούνται και εναλλάσσονται μπροστά μας. Κι ο πρωταγωνιστής, ο αγαπών και ανεχόμενος, ο θύων εαυτόν και ταπεινούμενος, ο «προσφερόμενος τοῖς πάσι».

Πρόσωπο της Ιστορίας μοναδικό, κορυφαίο, σωτήριο.

Από την «ἄκραν ταπείνωσιν» και το Πάθος του Σταυρού στη δόξα της Ανάστασης. Κυρίαρχος του θανάτου και αυτοζωή ο ίδιος, Κύριος των πάντων και όλων των κόσμων.

Κι όλοι εμείς καλούμαστε στην πνευματική πανδαισία «ἐν κατανύξει καὶ σεμνότητι», ώστε να βιώσουμε το «ἐκούσιον Πάθος» του, ως λυτρωτικό πάθος δικό μας, από το θάνατο στη ζωή, στην αναστάσιμη Ζωή τη δική του. Κι όλα αυτά «σήμερον» και κάθε Μεγάλη Εβδομάδα ως «σήμερον» και κάθε ώρα και στιγμή ως «σήμερον», «τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες» και της Αναστάσεως «τέκνα φωτός»· μετά του Χριστού, της Παναγίας Αχράντου Θεοτόκου, των αγίων Αποστόλων, και των αγίων «κληστών» και «πορνών», ὅτι «Χριστὸς ἔπαθε καὶ ἀνέστη καὶ διὰ τοῦτο λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Μεγάλη Εβδομάδα, «ὁδοιποροῦντες καὶ ἀληθεύοντες ἐν Χριστῷ ἀναστάντι, νῦν καὶ ἀεί...»

Εκδόσεις **Ουρανός**

ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.ouranosbooks.gr • e-mail: info@ouranosbooks.gr

ΔΙΑΒΑΖΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ